

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

***ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ ХХІ СТОЛІТТЯ
ОЧИМА МОЛОДІ***

МАТЕРІАЛИ

II студентської наукової конференції

26 квітня 2018 року

Харків 2018

Тим самим теорія портфеля Г.Марковіца припускає, що ризик може бути вимірний єдиним показником - стандартним відхиленням, і для інвестора при виборі рішення щодо інвестування важливі тільки два параметри - середня доходність і стандартне відхилення доходності фінансового активу.

Як зазначає О.Мертенс, теорія Г.Марковіца, як і теорія Дж.Тобіна не суперечить гіпотезі сподіваної корисності, але є лише частковим випадком останньої.

Теорія портфеля дозволяє зробити ще один важливий висновок - розподіл ресурсів між різними напрямками використання (диверсифікація) дозволяє зменшувати ризикованість рішення.

Звичайно, принцип «не класти всі яйця в один кошик» відомий задовго до появи робіт Г. Марковіца та Дж.Тобіна, але заслуга авторів теорії портфеля полягає в строгому обґрунтуванні і використанні отриманих висновків в різних розділах економічної теорії.

Вибираючи портфель з усіх доступних на ринку активів, раціональний інвестор завжди буде намагатись сформулювати так званий ефективний портфель - такий, що забезпечує найменший ризик для визначеного рівня сподіваної доходності. Тим самим, поняття ефективності тут вживається в розумінні оптимальності за Парето. Сукупність всіх ефективних портфелів утворюють так звану множину ефективності - обмеження по доступних для інвесторів комбінаціях ризику та сподіваної доходності.

Список використаних джерел:

1. М.Довбенко, О.Довбенко. Сучасна теорія портфельних інвестицій/ М.Довбенко, О.Довбенко // Економіка України. – 2005. - №4. – С. 81-92.
2. Вергелес Т. Г.Марковіц, М.Міллер та В.Шарп: теоретики фінансового менеджменту// Вісник ТНЕУ. – 2009. - № 2. – С.122-128.
3. Корнилюк Роман. Нобелівська історія: як зрозуміти природу ціноутворення./Р Р.Корнилюк // Forbes. 2015. – 27 серпня.[Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://Forbes.net/ua/1400858-Nobelivska-Istoria-Yak-Zrozumiti-Prrody-Cinoutvorennya>.
3. Шарп У. Інвестиции. Пер. с англ. / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бэйли. – М.: Инфра – М, 2007. – 1027 с.
4. Markowitz Harry M. Portfolio Selection// Journal of Finance, 7, no.1 (March 1952).
5. Markowitz Harry M. Portfolio Selection: Efficient Diversification of Investments. – New-York-John Wiley,1959)

Горбачова Ганна Олексіївна
ХНПУ імені Г. С. Сковороди
факультет іноземної філології, 2 курс, 24 група
Науковий керівник – старший викладач
кафедри економічної теорії Ночвіна І. О.

ПРОЗОРІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Проблема прозорості дій влади на будь-якому рівні сьогодні особливо актуальна, оскільки прозорість є основною умовою відкритості рішень владних структур, напрямів бюджетної політики.

Україна займає 39 місце з 115 країн за індексом відкритості бюджету Міжнародного бюджетного партнерства. Але ця робота, безумовно, повинна бути продовжена.

Правове регулювання бюджетного процесу має будуватися на основі загальних принципів бюджетного права, а також спеціальних принципів бюджетного процесу. Одним з принципів, на який слід звернути особливу увагу, є принцип прозорості бюджетного процесу.

Прозорість в бюджетній сфері проявляється у формі відкритості та гласності інформації про структуру та функції органів державної влади, напрямів бюджетної політики, стану державних рахунків та бюджетних прогнозів.

Реалізація даного принципу передбачає вільний доступ будь-якого громадянина до достовірної і повної інформації про діяльність органів державної влади в бюджетній сфері. Своєчасне отримання правдивої бюджетної інформації має забезпечуватися шляхом її отримання через ЗМІ.

Прозорість підвищує відповідальність виконавчої влади за розробку і виконання бюджету, таким чином, забезпечується контроль якості прийнятих по бюджету рішень та його виконання з боку законодавчої влади і громадськості, контролю за цільовим і раціональним використанням бюджетних коштів. Саме тому прозорість бюджету є одним з найважливіших способів боротьби з корупцією, оскільки ймовірність скоєння корупційних обуродок і угод значно знижується.

Підвищення рівня прозорості бюджетного процесу сприяє реалізації наступних цілей: прозорість сприяє підвищенню довіри населення та інститутів громадянського суспільства до органів влади, що пояснюється найбільшим розумінням владних дій з боку держави; прозорість створює можливість проводити контроль використання бюджетних коштів, а також, що не менш важливо, сприяє боротьбі з корупцією; прозорість підвищує рівень відповідальності виконавчої влади за розробку і виконання бюджету; прозорість робить політику національного та регіонального уряду більш відкритою для світової спільноти, що сприяє залученню іноземних інвестицій в нашу країну.

Так, наприклад, 16 квітня 1998 року Міжнародний валютний фонд (МВФ) опублікував «Кодекс належної практики стосовно прозорості в податково-бюджетній сфері». Принципи та практика, викладені в Кодексі спираються на досвід податково-бюджетного управління в державах-членах. Кодекс МВФ носить рекомендаційний характер, обмежений рамками кредитно-фінансової політики, адресований, перш за все, урядам держав-членів МВФ.

У нашій державі проблема покращення відкритості бюджетного процесу була й залишається особливо актуальною, оскільки визначений у Бюджетному кодексі України принцип публічності та прозорості передбачає тільки інформування населення з питань складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, а також контролю за їх виконанням. Населення фактично відсторонене від бюджетного процесу, що не відображає демократичні орієнтири розвитку суспільства. Натомість у зарубіжній практиці основний акцент зроблено на громадському обговоренні як проекту бюджету під час затвердження, так і річного звіту про його виконання [2].

У 2015 році стартував проект «Бюджет участі», відповідно до якого кожен житель має можливість брати участь в розподілі коштів місцевого бюджету [1]. В результаті Фонд польсько-українського співтовариства представив проекти бюджету владі Чернігова, Черкас і Полтави. Зараз польські експерти проводять тренінги, семінари та конференції серед жителів різних міст. Так бюджет участі є вже в 20 містах України, і ще 13 готуються.

Громадяни мають право вирішувати питання місцевого значення безпосередньо або через відповідні органи та посадових осіб, таке визначення написано в законі «Про місцеве самоврядування» [3]. Найголовнішим втіленням принципу прямого управління є громадські проекти участі. Це частина коштів з міського бюджету, що іде на фінансування проектів та пропозицій мешканців міста, автором може бути громадянин віком від 16 років, який детально розписав проект від ідеї до витрат на його реалізацію. Один автор може подати тільки один проект, зібравши необхідну кількість підписів на підтримку своєї ініціативи. Після цього проект повинен отримати позитивну оцінку фахівців міської ради або спеціально створеної експертної групи, далі - фінальне голосування, на якому мешканці самі визначають, які проекти будуть реалізовані в їхньому місті, переможці отримують фінансування. Бюджетний кодекс дає вичерпний перелік заходів на які місцеві бюджети можуть виділяти кошти – це соціально-економічні проекти, культурні проекти, транспортні проекти, однак в списку відсутні освіта та охорона здоров'я оскільки кошти на ці програми виділяються із державного бюджету [3].

«Бюджет участі» по-перше, сприяє більш прозорому та якісному використанню коштів, по-друге, він включає в громаду і поборює такі патерналістські настрої в суспільстві, які культивуються різними популістичними силами. В Україні прийнято антикорупційне законодавство, прийняте законодавство щодо доступу до публічної інформації, влада стала

набагато прозоріша, прийнято законодавство щодо персонального голосування і фіксації на місцевому рівні.

Ми вважаємо, що гарантією успішності заходів з покращення прозорості та відкритості бюджетного процесу на місцевому рівні є досягнення високого ступеня довіри громадян до місцевої влади. При цьому створення ефективної системи прийняття рішень з питань бюджету вдасться забезпечити тільки тоді, коли в ній будуть зацікавлені усі члени територіальної громади, коли вони будуть усвідомлювати, що місцева влада працює для них, а кожна їх пропозиція чи зауваження будуть розглянуті, обговорені й враховані при складанні, розгляді та затвердженні бюджету. Розв'язання даної проблеми має лежати в основі вдосконалення системи місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Бюджет участі [Електронний ресурс]. URL: <http://urbanua.org/> (дата звернення: 08.04.2018). 2. Необхідність забезпечення прозорості бюджетного процесу [Електронний ресурс]. URL: http://pidruchniki.com/83987/finansi/neobhidnist_zabezpechennya_prozorosti_byudzhethogo_protsehu (дата звернення: 07.04.2018). 3. Офіційний сайт ВРУ [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.04.2018).

Горозій Анна Сергіївна
ХНПУ імені Г. С. Сковороди
факультет іноземної філології, 2 курс, 24 група
Науковий керівник – старший викладач
кафедри економічної теорії Ночвіна І. О.

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Останнім часом дуже гостро стоїть питання підвищення фінансової грамотності населення. Дуже велику роль у зростанні економіки країни й підвищенні рівня її доходів має фінансова освіта та фінансова грамотність населення. Прийняття вірних та повністю свідомих фінансових рішень допоможе країні досягти найбільших економічних успіхів. Грамотність населення у фінансовій сфері сприяє подоланню бідності та зниженню різних економічних ризиків для фізичних осіб та суб'єктів підприємництва.

Фінансова грамотність необхідна, щоб убезпечити себе і свою сім'ю в непередбачених обставин і підвищити якість життя. Це важливо для кожного з нас, зокрема, а також для держави й фінансових інститутів. Коли люди не приймають розумні рішення щодо фінансів, то збільшуються заборгованості за споживчими та іпотечними кредитами, з'являється велика кількість шахраїв, росте рівень злочинності, економічна стабільність падає, а люди вкладають гроші в ненадійні банки або використовують сумнівні інструменти для підвищення доходу. З результатами доводиться розбиратися державі: виплачувати компенсації й заспокоювати соціальні хвилювання в суспільстві.

Найважливішим елементом фінансової грамотності є економія, причому розумна, а не тотальна. Фінансово обізнане населення раціонально використовує наявні кошти, використовуючи фінансовий план, ставить перед собою розумні цілі й поступово йде до їх реалізації.

Оцінити рівень фінансової грамотності в Україні складно, тому що якісних свіжих досліджень всередині країни немає. На світовому рівні такими дослідженнями займається Організація економічного співробітництва та розвитку (Organisation for Economic Cooperation and Development, OECD). Згідно з її останнім дослідженням у 2016 році, в якому брало участь 51,5 тисяч дорослих (від 18 до 79 років) з 30 країн світу, лише 51-54% респондентів досягли мінімального показника фінансової грамотності [3].

Кількість розвинених країн які кожен рік приймають нові програми фінансової грамотності зростає щороку. Зокрема, в Європі діє більш ніж 180 таких програм.